

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΛΗΘΑΡΑΣ

Η κλιματική αλλαγή συμβαίνει και κανείς πλέον δεν μπορεί να το αμφισβητήσει. Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) στην ατμόσφαιρα συνεχώς αυξάνονται, συντελώντας στην επιβάρυνση του παγκόσμιου και τοπικού κλίματος. Η διάρκεια και το μέγεθος των καυσώνων που βιώσαμε στην Ελλάδα το περασμένο καλοκαίρι, οι πλημμύρες στην Ιταλία, οι ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες στα Βαλκάνια, η ανομβρία που έπληξε το μεγαλύτερο μέρος της Τουρκίας φανερώνουν ότι και η γειτονιά μας επηρεάζεται από την υπερθέρμανση του πλανήτη. Η ανάγκη για αποτελεσματική και έγκαιρη μείωση των εκπομπών CO₂ είναι επιτακτική.

Η επιστημονική κοινότητα, αλλά και το WWF εκτιμούν ότι τα επόμενα 10 χρόνια είναι το κλειδί για την επιτυχή (ή μη) έκβαση της μάχης που δίνουμε ενάντια στην κλιματική αλλαγή. Μέσα λοιπόν στην επόμενη δεκαετία πρέπει να ληφθούν και να υλοποιηθούν όλα τα απαραίτητα τεχνολογικά, οικονομικά και πολιτικά μέτρα που θα μας οδηγήσουν στον επιδιωκόμενο στόχο μας, που δεν είναι άλλος από τη μείωση έως το 2050 κατά 60-80% των εκπομπών αερίων των θερμοκηπίου[1]. Στην προσπάθεια αυτή, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρωτοστατεί παρά την απροθυμία των άλλων μεγάλων ρυπαντών, όπως οι ΗΠΑ, η Αυστραλία, η Κίνα, κ.λπ. Πρόσφατα μάλιστα η κατέληξε σε ένα πακέτο μέτρων -με ορίζοντα το 2020-, το οποίο μεταξύ άλλων προβλέπει τη μείωση των εκπομπών CO₂ έως και 30%, την εξοικονόμηση ενέργειας κατά 20% και την υποχρεωτική συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) κατά 20% στη συνολική παραγωγή ενέργειας. Αν σε αυτά τα μέτρα συνυπολογίσουμε και τη διαφαινόμενη ενίσχυση του συστήματος εμπορίας ρύπων[2], την εισαγωγή σε αυτό των κλάδων της ναυτιλίας και των αερομεταφορών[3] αλλά και τη θεσμική απαίτηση για μείωση των εκπομπών από τα ΙΧ αυτοκίνητα[4], τότε μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το κλίμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζει. Βέβαια, απαιτούνται πολλές περισσότερες δράσεις και πάνω απ' όλα η ενεργός συμμετοχή των επιχειρήσεων...

Συνεργασίες επιχειρήσεων και WWF σε παγκόσμιο επίπεδο

Ο τρόπος που οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή ποικίλει. Κάποιες επιχειρήσεις έχουν λάβει τα «μηνύματα των καιρών» και προχωρούν ραγδαία στη βελτίωση των προϊόντων και διαδικασιών τους. Άλλες όμως θεωρούν την υποτιθέμενη ευαισθητοποίηση για την κλιματική αλλαγή ως ένα πολύ αποτελεσματικό και σχεδόν ανέξοδο εργαλείο μάρκετινγκ. Πώς θα ξεχωρίσουμε την ήρα από το σιτάρι; Με τον ίδιο τρόπο που καλούμαστε να αποφανθούμε για την απόδοση των περιβαλλοντικών πολιτικών, δηλαδή βάσει μετρήσιμων στόχων και δράσεων που θα αποδείξουν ότι η κλιματική αλλαγή δεν είναι μόδα, αλλά πρόβλημα προς άμεση επίλυση.

Το WWF επιθυμεί τη συνεργασία μόνο με επιχειρήσεις που ανησυχούν για την εξέλιξη της κλιματικής απειλής. Και πραγματικά, υπάρχουν παραδείγματα τέτοιων συνεργασιών που μας δίνουν το δικαίωμα στην αισιοδοξία. Σε παλιότερο αφιέρωμα του Economist[5] αναδείξαμε την πρωτοβουλία Climate Savers[6] του WWF, όπου δώδεκα εταιρείες -μεταξύ των οποίων οι Tetra Pak, Lafargel, Novo Nordisk, Sony, Nike, IBM, Polaroid- δεσμεύτηκαν εθελοντικά να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής, βελτιώνοντας το προφίλ τους και κερδίζοντας σημαντικά χρηματικά ποσά.

Η επέκταση της πρωτοβουλίας Climate Savers στο χώρο των «νέων τεχνολογιών» αποτελεί ακόμη μια απόδειξη του γεγονότος ότι λύσεις υπάρχουν, αρκεί να βρεθούν πρόθυμοι άνθρωποι και εταιρίες που θα τις εφαρμόσουν. Το «Climate Savers smart computing»[7] ξεκίνησε μόλις φέτος με τη συμμετοχή 40 εταιρειών από το χώρο της πληροφορικής, μεταξύ των οποίων οι Google, Intel, Microsoft, Yahoo, Dell, Fujitsu, Hitachi, κ.λπ. Στόχος της «συμμαχίας» είναι η μείωση -έως το 2010- των εκπομπών CO2 που προέρχονται από τη λειτουργία υπολογιστών κατά 54 εκατ. τόνους ετησίως, ποσότητα ίση με τις εκπομπές από 10 έως 20 θερμοηλεκτρικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρισμού ή 11 εκατ. αυτοκίνητα. Η επίτευξη του στόχου θα γίνει μέσω της βελτίωσης της απόδοσης των υπολογιστών κατά 50% έως το 2010.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα δεν έχει τύχει ακόμη της

δέουσας προσοχής. Η πολιτεία παρατηρεί τις εξελίξεις με μια σχετική απάθεια, παρά το γεγονός ότι από το 2005 υπερβήκαμε τα όρια εκπομπών στα πλαίσια του Πρωτοκόλλου του Κιότο[8], ενώ οι όποιες παρεμβάσεις γίνονται αποσπασματικά, χωρίς ιδιαίτερη συνοχή.

Από την άλλη, οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των ελληνικών επιχειρήσεων συνεχώς βελτιώνονται τα τελευταία χρόνια, αν και σαφώς υπολείπονται των ευρωπαϊκών. Η ανεπάρκεια των κυβερνητικών μέτρων και η έλλειψη ενημέρωσης θα μπορούσαν να αποτελούν δικαιολογία για τις εταιρείες της χώρας μας, όμως κάτι τέτοιο δεν ακούγεται πλέον πειστικό. Δεν χρειάζονται διπλώματα πυρηνικής φυσικής για την περιβαλλοντική βελτίωση των επιχειρήσεων. Το μόνο που απαιτείται είναι κατανόηση των προκλήσεων και θέληση για αλλαγή.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, για παράδειγμα, μπορούν εύκολα να προβούν σε δράσεις μείωσης της ενέργειας που καταναλώνουν, ακολουθώντας απλά βήματα, όπως αυτά που προτείνει το WWF στο νέο πανευρωπαϊκό του πρόγραμμα Green Office[9]. Επιπλέον, οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις μπορούν να υλοποιήσουν τις βασικές αρχές του προγράμματος One Planet Living[10] του WWF, καταφέροντας π.χ. μείωση έως και 80% στις απαιτήσεις μίας κατοικίας για θέρμανση και ψύξη.

Και αυτά είναι η μια όψη του νομίσματος, που αφορά στις πρωτοβουλίες που μπορούν και πρέπει να αναλάβουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Η συνεργασία του WWF Ελλάς με την Εθνική Ασφαλιστική κινείται σε αυτό το πλαίσιο. Μέσα από τη συνεργασία μας, η Εθνική Ασφαλιστική δεσμεύτηκε να μειώσει τις εκπομπές CO2 από τις διαδικασίες της και να εξετάσει τη δημιουργία νέων ασφαλιστικών προϊόντων, στα οποία θα περιλαμβάνεται η διάσταση της κλιματικής αλλαγής. Τέτοιες επιχειρηματικές κινήσεις οφείλουμε να τις αναγνωρίζουμε και επικροτούμε[11].

Όταν όμως οι επιχειρήσεις αδιαφορούν για την εφαρμογή ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών, τότε το κράτος οφείλει να παρεμβαίνει, θέτοντας κανόνες που σταδιακά θα μας οδηγήσουν σε μια «πράσινη» ελληνική οικονομία. Η πολιτεία, εξάλλου, δεν πρέπει να αγνοεί το μήνυμα των πολιτών. Σε έρευνα κοινής γνώμης της VPRC για λογαριασμό του WWF Ελλάς και της Εθνικής Ασφαλιστικής, οι πολίτες φάνηκε ότι δεν είναι ευχαριστημένοι από τις αποδόσεις των ελληνικών βιομηχανιών και θεωρούν ότι οι αυστηρότεροι έλεγχοι θα έπρεπε να αποτελούν

προτεραιότητα για την πολιτεία[12].

Κατά την άποψη του WWF Ελλάς, αυτό είναι αναγκαίο ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρισμού. Ο συγκεκριμένος τομέας ευθύνεται σχεδόν για το 55% των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της χώρας και πολύ φοβόμαστε ότι μετά την αναμενόμενη απελευθέρωση της αγοράς το ποσοστό θα ανέβει ακόμη περισσότερο. Οι τελευταίες επιχειρηματικές εξαγγελίες για χρήση του εξαιρετικά ρυπογόνου -και εισαγόμενου- λιθάνθρακα στην ηλεκτροπαραγωγή, προϊδεάζει αρνητικά για την πορεία των εκπομπών CO₂ της χώρας απειλώντας να δυναμιτίσει τις όποιες προσπάθειες για τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η πολιτεία οφείλει να αντιληφθεί το διακύβευμα μιας τέτοιας προοπτικής και να θέσει τις βάσεις για ένα φιλόδοξο ενεργειακό σχεδιασμό, που θα οδηγήσει στις απαραίτητες μειώσεις εκπομπών CO₂. Εξάλλου, υπάρχει κανείς που πιστεύει ότι η Ελλάδα θα έχει το δικαίωμα να επιλέγει τέτοια ρυπογόνα πρότυπα ανάπτυξης -όντας μια ανεπτυγμένη χώρα- χωρίς να προσκρούσει στην ισχυρή αντίδραση των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γενικά όσων μάχονται για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής;

Εν κατακλείδι, η κλιματική αλλαγή δεν περιμένει και όσο καθυστερούμε να λάβουμε μέτρα τόσο πιο έντονα θα βιώσουμε τις δραματικές αλλαγές. Η κατάλληλη βούληση και η διάθεση για συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, πολιτείας και κοινωνίας των πολιτών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ομαλή πορεία προς μια βιώσιμη πράσινη ελληνική οικονομία. Είναι στο χέρι μας να γίνει γρήγορα αυτή η μετάβαση.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην ειδική έκδοση «The economist» που κυκλοφόρησε ως ένθετο στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», τ. Οκτωβρίου 2007, σ. 26-27.

[1] Σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

[2] Το πλήρες όνομα της πρωτοβουλίας είναι Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου.

[3] Commission of the European Communities, COM (2006) 676, November 2006, Brussels.

[4] Commission of the European Communities, COM (2007) 19, February 2007, Brussels.

[5] Δείτε το σχετικό αφιέρωμα της ελληνικής έκδοσης του Economist, Απρίλιος 2007.

[6] Μάθετε περισσότερα για το Climate Savers στην ιστοσελίδα <https://www.panta.org/climate>.

[7] Περισσότερες πληροφορίες για το Climate Savers smart computing στην ιστοσελίδα <https://www.climatesaverscomputing.org>.

[8] European Environment Agency, Technical report No7/2007, May 2007.

[9] Δείτε περισσότερα για το φιλόδοξο πρόγραμμα Green Office του WWF: https://www.wwf.fi/green_office.

[10] Το πρόγραμμα One Planet Living του WWF έχει ως στόχο τη δημιουργία πρότυπων κοινοτήτων χαμηλής έντασης άνθρακα. Ένα από τα σχέδια που υλοποιούνται αφορά την κατασκευή 8.000 οικολογικών κατοικιών στην περιοχή Mata de Sesimbra της Πορτογαλίας. Η συνολική επένδυση έχει προϋπολογισμό 1,1 δις ευρώ και προβλέπει τη δημιουργία 11.000 νέων θέσεων εργασίας. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε <https://oneplanetliving.org/>

[11] Σίγουρα υπάρχουν και άλλες ελληνικές επιχειρήσεις που ενεργούν «φιλοπεριβαλλοντικά». Ας μας συγχωρήσουν που δεν τις αναφέρουμε σε αυτό το κείμενο.

[12] Δείτε το πλήρες κείμενο της έρευνας κοινής γνώμης στην ιστοσελίδα του WWF για την κλιματική αλλαγή: <https://climate.wwf.gr>